

**Kniha vydaná ku příležitosti výstavy Burian–Křivinka, Petr Pelčák, Rusín & Wahla:
Stavby a projekty 2009–2019 konané v Domě umění města Brna v roce 2020.**

The book has been published on the occasion of the exhibition Burian–Křivinka, Petr Pelčák, Rusín & Wahla:
Structures and Designs 2009–2019 held in the Brno House of Arts in 2020.

Za finanční podporu vydání publikace děkujeme sponzorům a Státnímu fondu kultury České republiky.
We would like to thank our sponsors and the State Cultural Fund of the Czech Republic for supporting financially
the publication of the book.



Státní fond kultury ČR

Generální sponzor / General sponsor



Hlavní sponzoři / Main sponsors



© Texty / Texts: Jana Tichá, Aleš Burian, Gustav Křivinka, 2019
© Foto / Photo: Filip Šlapal, David Židlický, Boris Pazdera, 2019
© Architektonická kancelář Burian–Křivinka, 2019
© Books & Pipes, z.ú., 2019

ISBN 978-80-7485-204-6

Jana Tichá: Radost z architektury / Jana Tichá: The Joy of Architecture

Vinařství Gala, Bavory / Gala Winery, Bavory

Rekonstrukce Havlíčkova náměstí, Havlíčkův Brod / Reconstruction of Havlíčkovo Square, Havlíčkův Brod

Rekonstrukce Smetanova náměstí, Havlíčkův Brod / Reconstruction of Smetanovo Square, Havlíčkův Brod

AZ Tower, Brno / AZ Tower, Brno

Pavilon Q, Fakulta informačních technologií VUT v Brně / Pavilion Q, Faculty of Information Technology, VUT Brno

Rekonstrukce a dostavba Dusíkova divadla, Čáslav / Reconstruction and Annex of Dusíkovo Theater, Čáslav

Revitalizace historického centra města Mohelnice / Revitalization of Historical Center of Mohelnice

PET centrum Řež (pozitronová emisní tomografie) / PET Center in Řež (Positron Emission Tomography)

Masarykovo náměstí ve Velké Bíteši / Masarykovo Square in Velká Bíteš

Pálavská galerie vín U Venuše, Pavlov / U Venuše, Pálava Wine Gallery, Pavlov

Bytový dům Kalvodova 4, Brno / Apartment House Kalvodova 4, Brno

Vstupní budova areálu Punkevních jeskyní v Moravském krasu / Entrance building of the Punkva Caves complex in the Moravian Karst

Dostavba piaristické koleje v Litomyšli / Annex of Piarist College in Litomyšl

Nádraží pod Petrovem, Brno / Railway Station under Petrov, Brno

Bytový dům R PLACEO, Rosice / R PLACEO Apartment House, Rosice

Stará radnice, Havlíčkův Brod / Old Town Hall, Havlíčkův Brod

Rodinný dům Ječmínkova, Brno-Líšeň / Family House at Ječmínkova, Brno-Líšeň

Rekonstrukce průmyslového areálu Svatopetrská, Brno / Reconstruction of Svatopetrská Industrial Complex, Brno

Provozní budova SPH stavby, Bystřice nad Pernštejnem / Headquarters, SPH stavby, Bystřice nad Pernštejnem

Polyfunkční dům Nad Arboretem, Brno / Nad Arboretem Multifunctional House, Brno

Jižní čtvrť Opuštěná-Trnitá, Brno / Southern Quarter Opuštěná-Trnitá, Brno

Krytý bazén, Znojmo-Louka / Indoor Swimming pool, Znojmo-Louka

Výběr z díla 2009–2019 / Selection of work 2009–2019

Životopisy / Biographies

Ocenění / Awards

Kredity / Credits

Jana Tichá: Radost z architektury

*„Nejraději bychom chatu sbili dohromady z kusů dřeva a předmětů vyplavených řekou, ale to jsme přece nemohli klientovi provést, když nám zadal práci, která nás nesmírně bavila.“*¹

V devadesátých letech se na české architektonické scéně objevil „fenomén Brno“. Architekti tehdejší nastupující generace sdružení ve spolku Obecní dům se výrazně profilovali svou tvorbou navazující na bohaté dědictví klasické moderny a meziválečné architektury v moravské metropoli. Mezi nejvýraznější postavy tohoto proudu patřili od začátku Aleš Burian a Gustav Křivinka, kteří se zapsali do dějin české architektury po roce 1989 jako autoři mezinárodně úspěšné budovy IPB na nároží Joštovy a České ulice v centru Brna (1993–1995), která byla jako první česká stavba nominována do finále Evropské ceny za současnou architekturu – Mies van der Rohe Award. V devadesátých letech se Burian a Křivinka střízlivou estetikou svých staveb nevymykali tehdejší „brněnské“ neomoderně, ale dřímající neklid prozrazoval již autorský komentář k jiné jejich realizaci z téhož období, administrativní budově firmy Geodis: „Strohá tvář ještě nemusí znamenat strohou duši.“²

Strohou tvářnost, pokud něco takového jejich stavby vykazovaly, opusťili Burian a Křivinka velmi záhy. Petr Kratochvíl si povšiml už v roce 1998, že „zdůrazňují jasnou geometrickou formu, přitom však přísný řád ožívují kontextuálně zdůvodněnými odchylkami od pravoúhlých půdorysů, variacemi základních prvků či jemně rozehranou barevností.“³ Pojmenoval tak charakteristické rysy, které si tvorba Buriana a Křivinky udržela dodnes a které přispívají k tomu, že jejich stavby nejsou snadno zaškatulkovatelné, ale hádám, že jsou o to příjemnější pro ty, kteří je obývají či užívají. Burian a Křivinka jdou v této hře s pestroostí mnohdy na hranici udržitelnosti konceptu, ale zpravidla ji nepřekročí, jako by se to přihodilo méně zdatným autorům. Daří se jim to kromě jiného proto, že berou v úvahu kontext, v jakém stavba vzniká, všímají si okolní zástavby i krajinných zvláštností a dovedou pak navrhnout architekturu, která nejde proti duchu místa, ale spolupracuje s ním. Někdy aktivněji, když je prostředí slabě definované a je možné až nutné vstoupit do něj se silnějším a nápadnějším zásahem, aby získalo charakter, jako v případě Bytového a obchodního komplexu Eden v Brně (2006).

Jana Tichá: The Joy of Architecture

*“We would have loved to nail the cottage together from remains of pieces of wood and objects brought here by the river. We could not do this, however, to the client when they had given us a job which we truly enjoyed.”*¹

The “Brno Phenomenon” emerged on the Czech architectural scene in the 1990s. The architects of the then rising generation, united under Obecní dům Brno association, projected themselves through their output, building upon the rich legacy of classic Modernism and interwar architecture in the Moravian capital. The most prominent figures included, from the very beginning, Aleš Burian and Gustav Křivinka, who made their mark on the history of post-1989 Czech architecture as the authors of the internationally acclaimed IPB Building on the corner of Joštova and Česká Streets in the Brno city centre (1993–1995), the first Czech building to be nominated for the Mies van der Rohe Award, the European Union Award for Contemporary Architecture. In the 1990s, the sober aesthetics of the buildings by Burian and Křivinka did not go beyond the “Brno” version of Neo-modernism of the period, but the dormant restlessness was already disclosed in the authorial comments to another project from the same period, the Geodis office building: “A grim face does not necessarily mean a grim soul.”²

Grim aspects, if ever present in their buildings, were abandoned by Burian and Křivinka very soon. As early as 1998, Petr Kratochvíl noticed that “they accentuate a clear geometrical form, but at the same time brighten the strict order by contextually justified deviations from rectangular plans, variations of the basic elements, and delicate colour schemes.”³ He identified certain distinctive features of the works of Burian and Křivinka that have been preserved to date, ones that contribute to the fact that their buildings are difficult to pigeon-hole but are nevertheless comfortable to live in or use them. Burian and Křivinka’s play with variety often tests the concept’s ability to hold together, but never breaks the bounds, which would not be true in the case of less competent authors. They primarily succeed because they take into account the context in which a building is to be erected, consider the surrounding built-up area as well as the landscape features, and are then able to propose architecture that does not oppose the spirit of the place, but rather cooperates with it. This is sometimes carried out actively when the place is not strongly defined and it is possible or even needed to weigh in with an intense, prominent design for it to gain character, as in the case of the

¹ Aleš Burian, Gustav Křivinka, autorský text Chata na Sázavě, *Burian–Křivinka Architekti*, Brno 2008, s. 122.

² Aleš Burian, Gustav Křivinka, autorský text Geodis Brno, *Architekt* 4/1996, s. 24–25.

³ Petr Kratochvíl, Česká architektura po roce 1989, in: Ludvík Ševeček, Ladislava Horňáková (eds.), *Středoevropská architektura 1890–1998. Sborník příspěvků sympozia*. Zlín 1999, s. 84–95. Citováno podle vydání in: Jiří Ševčík, Monika Mitášová, *Česká a slovenská architektura 1971–2011. Texty. Rozhovory, dokumenty*. Praha 2013, s. 252.

¹ Aleš Burian, Gustav Křivinka, author’s comment for Chata na Sázavě, *Burian–Křivinka Architekti*, Brno 2008, p. 122.

² Aleš Burian, Gustav Křivinka, author’s comment for Geodis Brno, *Architekt* 4/1996, pp. 24–25.

³ Petr Kratochvíl, Česká architektura po roce 1989, in: Ludvík Ševeček – Ladislava Horňáková (eds.), *Středoevropská architektura 1890–1998. Sborník příspěvků sympozia*. Zlín 1999, pp. 84–95. Quoted from: Jiří Ševčík, Monika Mitášová, *Česká a slovenská architektura 1971–2011. Texty. Rozhovory, dokumenty*. Prague 2013, p. 252.

Když byla řeč o neortodoxně kontextuální povaze tvorby Buriana a Křivinky, nezmínila jsem jednu skupinu staveb, v nichž se tato vlastnost projevuje velmi specifickým způsobem. Jsou to rodinné domy, které jsou často zcela originální a nezaměnitelné svým tvarem i konstrukčním řešením a nezřídka prozrazují ozvuky vernakuláru. Platí to o domě Na Betlémě v Litomyšli (2006–2008), jehož horní a hlavní obytné podlaží tvoří dřevostavba ve tvaru obráceného lodního kýlu. Nápadná a nezvyklá silueta neagresivním způsobem vyniká v husté zástavbě rodinných domků v blízkosti historického centra Litomyšle, v uliční řadě, jejíž průběh kopíruje vrstevnici. Dům Na Betlémě s dřevěnou částí z lepených segmentových vazníků poukazuje na zálibu Buriana a Křivinky ve viditelných tesařských konstrukcích, která je zřejmě v mnoha realizacích zejména z ranější etapy jejich tvorby. Ve stejné době, kdy pracovali na litomyšlském domě, realizovali Burian a Křivinka také dřevěnou chatu na kamenné podnoží v Poříčí nad Sázavou. Stavba navazuje na bizarní kutilskou architekturu chatových kolonií a její hravý tvar, připomínající cosi mezi lodním kýlem a odříznutou výsečí sudu, dává tušit, že vznik téhle drobné prázdninové stavby si všichni zúčastnění opravdu užili. Další pozoruhodný rodinný dům realizovali Burian a Křivinka v nedaleké Davli (2011–2014). Aby maximalizovali výhled na řeku a naopak pohledově odclonili blízký průmyslový závod, navrhli dům ve tvaru válce s elipsovitou základnou, který se směrem nahoru po všechna tři podlaží mírně rozšiřuje. S terénem v horní části pozemku je spojený roštovou lávkou vedoucí na vyhlídku, odkud je možno pozorovat zalesněné skalnaté břehy řeky.

Vernakulární inspirace, kutilská estetika, neobvyklé tesařské konstrukce mohou vypadat v tvorbě Buriana a Křivinky jako anomálie, ale ve skutečnosti jsou spíš jakousi červenou nití, která poukazuje na hravou a nedogmatickou povahu jejich architektury. Ve světle těchto vlastností může vypadat překvapivě, že právě oni jsou autory současné nejvyšší budovy v České republice – 111 metrů vysokého mrakodrapu AZ Tower v Jižním centru Brna (2011–2013). Autoři říkají: „Nechtěli jsme dům skleněný, ale dům pevný, který má stěny a je méně energeticky náročný.“⁴ Navrhli mrakodrap v podstatě jako dům s okny, která vytvářejí na fasádě proměnlivý rastr, podpořený ještě barevným řešením. Výhodou výškové dominanty je rozpoznatelný tvar, v tomto případě navíc posílený i nápadným povrchem, který přispívá k tomu, že je budova „signální, lehce zapamatovatelná“.⁵ Důležitější než nápadný vzhled je ale energetické řešení budovy, která disponuje otevřenými okny i v těch nejvyšších patrech, je vybavená tepelnými čerpadly a fotovoltaickými panely.

When describing the unorthodox contextual manner of Burian and Křivinka's body of work, I omitted a group of buildings where this aspect is manifested in a very specific way. These are residential houses, often profoundly original and unmistakable in their shape and structural design, not infrequently echoing the vernacular. This is especially true of the family residence Na Betlémě in Litomyšl (2006–2008), the upper and main residential storey of which is a wooden structure in the shape of an upturned keel. This outstanding, peculiar silhouette stands out in a non-aggressive way in the high-density area of residential houses near the historical centre of Litomyšl, in a street whose course replicates the contour line. The residence Na Betlémě, with the wooden part made of laminated segment tie-beams, reveals Burian and Křivinka's affinity for exposed timber work, apparent in many built projects, especially in the early stages of their work. Simultaneously with the house in Litomyšl, Burian and Křivinka also designed a timber cabin on a stone foundation in Poříčí nad Sázavou. The building follows up on the bizarre do-it-yourself architecture of cottage weekend settlements and its playful shape, a cross-breed between a keel and the cut sector of a barrel, suggests that all the people involved truly enjoyed working on this small vacation home. Another remarkable residential house was built by Burian and Křivinka in the town of Davle (2011–2014). In order to maximise the view of the river and, in contrast, screen off the nearby industrial plant, they designed the house as a cylinder with an ellipse-shaped foundation, which slightly broadens upwards in all three storeys. It is then connected to the surrounding landscape in the upper part of the estate by a footbridge that leads to a scenic overlook of the wooded, rocky riverbanks.

The vernacular inspiration, do-it-yourself aesthetics, and unusual timber work may look anomalous in Burian and Křivinka's portfolio, but they, in fact, are a leitmotif of sorts that points out the playful and undogmatic nature of their architecture. It may then seem surprising in light of these features that these two architects designed the currently highest building in the Czech Republic – the 111-metre AZ Tower in the South Centre of Brno (2011–2013). The authors state: “We did not want a glass house, but a solid one, with real walls and better energy performance.”⁴ Their skyscraper is essentially a house with windows that creates a changeful grid on the facade, further supported by the colour design. The advantage of this high-rise landmark is its distinct shape with an eye-catching surface that contributes to the fact that the building is “a marker, easy to remember.”⁵ More important than the striking appearance, however, is the building's energy-saving conception with tilt-and-turn windows even in the highest floors as well as with heat pumps and photovoltaic panels. The remarkable breadth of Burian and Křivinka's work demonstrates an open-mindedness towards each project, small or large-scale, in an environment defined by the historical context as well as on a green field. I personally think

Pozoruhodně široký záběr tvorby Buriana a Křivinky svědčí o nepředpojatosti, s níž přistupují k jakémukoli úkolu, drobnému či velkému, v prostředí definovaném historickým kontextem i na zelené louce. Osobně mám dojem, že nedogmatičnost jejich architektury prozrazuje i jistou radost z tvorby, kterou není snadné si v soukolí každodenního provozu udržet. A ještě něco: zdá se, že v rozporu s modernistickou tradicí architektury nemají potřebu být arbitry vkusu, nechtějí nikoho vychovávat, ani zachraňovat svět, ale spíše s laskavostí ke světu a k člověku přistupovat ke své práci.

the undogmatic nature of their architecture reveals a certain joy of creativity, which is not easy to maintain in the wheels of everyday operations of an architecture office. And finally one more thing: it seems that contrary to the Modernist architectural tradition they do not feel the need to be arbitrators of taste, they do not want to tutor anyone or save the world, but rather approach their work with a loving care for the world and for humanity.

⁴ Vyjádření Gustava Křivinky, dostupné na <https://kambrno.cz/aktuality/prochazka-s-architekty-po-az-tower/>. Odečteno 27. 6. 2019.
⁵ Ibid.

⁴ Statement of Gustav Křivinka, available at <https://kambrno.cz/aktuality/prochazka-s-architekty-po-az-tower/>. Recorded on 27 June 2019.
⁵ Ibid.

Vinařství Gala, Bavory

Gala Winery, Bavory

místo / location	Bavory
projekt / design	2016
dokončeno / completed	2019
spolupráce / cooperation with	Daria Křivinková, interiér / interior



Bavory jsou malá vesnice na západním svahu Pálavy na dohled mikulovského zámku.

Vinařství Gala je naše další pálavská stavba.

Jaromír Gala za námi přišel s jasnou představou. Věděl, jakou stavbu nechce, měl namalovanou vlastní dispozici i podobu budoucí stavby a potřeboval projekt. Pozorně jsme si ho vyslechli a na jeho potřeby reagovali vlastním návrhem.

Další schůzka byla naprosté fiasko. Nesplnili jsme představy zadavatele, končíme. I to se stává.

Za týden bylo všechno jinak: ten návrh vlastně není tak špatný, vlastně je přesně to, co potřebuje.

Na náhorní planině nad obcí obklopeny vinicemi stojí tři stavby. Dům vinaře, dům degustace a za nimi vlastní vinařství. Všechny tři stavby mají podobu zdejších venkovských staveb se sedlovou střechou, dřevěným krovem, skládanou pálenou krytinou a podélně orientovanými hřebeny. Vinařství, umístěné u přístupové cesty, má většinu provozů skrytou v podzemí, kde je možné vytvořit ideální podmínky pro zrání vína. Jde o klasickou venkovskou stodolu s dřevěným modřínovým obkladem a s velkými vraty v obou štítech. Vše je podřízeno logice provozu.

Před stodolou, blíže hrany svahu jsou zbylé dva domy. Domy jsou podobné a jsou od sebe rozestoupeny tak, aby vytvořily malé komorní patio otevírající se krásným výhledům do krajiny pod Pálavou. Ten menší, blíže obci, určený k degustaci vína, je jediným prostorem s velkým stolem a prostornou galerií. Ten větší je rodinný dům vinaře. Oba mají venkovní okenice stínící ostré západní slunce a zatírané režné zdivo. Interiér navrhla Daria Křivinková ve spolupráci s investorem jako svoji druhou práci pro toto vinařství.

Postupně jsou realizovány i venkovní úpravy v okolí stavby s využitím zdejšího pálavského vápence.

Bavory is a small village on the western slope of Pálava with a view of the Mikulov château.

Gala winery is another of our structures in Pálava.

Jaromír Gala came to us with a clear vision. He knew what kind of structure he wanted, having painted on his own the layout and the look of the future structure and only in need of a design. We listened to him carefully and reacted to his needs with our own project. The next meeting was a complete fiasco. We did not meet the requirements of the commissioner, that's the end of it. This happens sometimes.

A week later, everything had changed; the design was not so bad, actually it was exactly what was needed.

Three structures stand on an upland plain above the village surrounded by vineyards. The house of the wine maker, the tasting building and behind them the actual winery. All three structures have the look of local rural structures with saddle roofs, wood framing, small unit baked covering and longitudinally oriented crests.

The winery, situated at the access path, has most of the operations hidden underground, which creates ideal conditions for maturation of wine. This consists of a classic rural barn with larch wood cladding and with large gates on both sides. Everything is subordinate to the logic of the operations.

The remaining two buildings are in front of the barn, near the edge of the slope. The buildings are similar and are separated so as to create a small chamber patio, opening up lovely views of the landscape under Pálava. The smaller one, close to the village, designated for tasting wine, is the only space with a large table and a spacious gallery. The larger one is the residence of the wine maker. Both have outdoor shutters shading the sharp western sunlight and repainted fair-faced work. The interior was designed by Daria Křivinková in cooperation with the investor, as her second commission for this winery. Outdoor adaptations around the structures, with the use of the local Pálava limestone, were also gradually carried out.





Na předchozí straně Pohled z Pálavy na vinařství a Bavory.

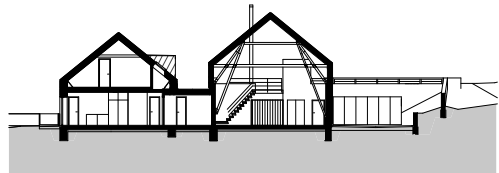
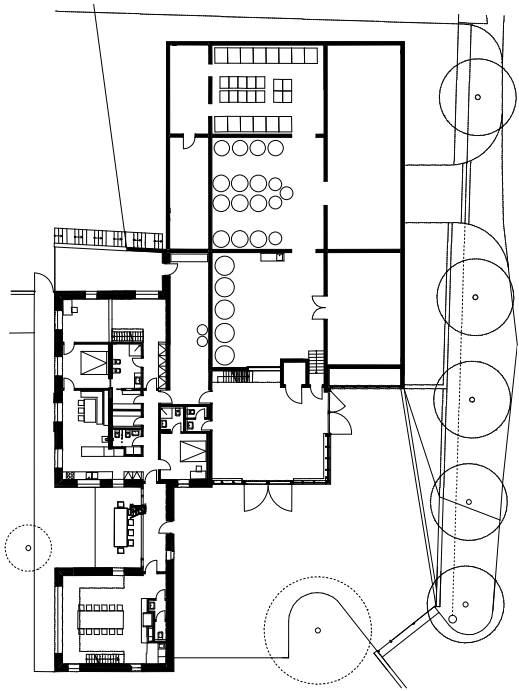
Na této straně Vinařství od jihu.

Na protější straně Interiér stodoly;
půdorys 1. nadzemního podlaží; příčný řez.

Previous page View from Pálava of the winery and of Bavory.

This page Winery from the south.

Opposite page Interior of the barn; floor plan of ground floor; cross-section.





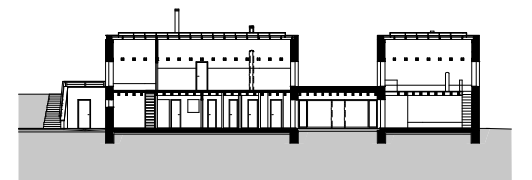
Nahoře Interiér degustační místnosti.
Dole Kryté venkovní sezení mezi domem
a degustací.

Above Interior of tasting room.
Below Covered outdoor seating between
residential house and tasting house.



Obytný dům a dům degustace od západu;
podélný řez.
Na následující dvoustraně Vinařství od příjezdové
cesty.

Residential and tasting house from the west;
longitudinal section.
[Following double page](#) Winery from driveway.





Rekonstrukce Havlíčkova náměstí

Reconstruction of Havlíčkovo Square

místo / location Havlíčkův Brod
projekt / design 2009
dokončeno / completed 2011



V roce 2004 jsme se zúčastnili vyzvané soutěže na řešení rehabilitace historického jádra Havlíčkova Brodu, ve které jsme uspěli.

První na řadu přišlo hlavní brodské náměstí, které se nepřekvapivě jmenuje Havlíčkov.

Bylo velmi zanedbané a snadno jsme se shodli na principu dopravy, redukovaném množství parkovacích stání i principu řešení zeleně. Jedinou výjimku tvořila relativně malá zelená plocha okolo mariánského sloupu, obehnaná živým plotem, která sloužila především jako velký odpadkový koš. Místní okrašlovací spolek povstal k její obhajobě a záchraně. Vedla se vyhrocená emotivní diskuze, racionální argumentace byla zbytečná. Až díky statečnosti tehdejšího vedení města byl nakonec náš původní návrh realizován.

Celé náměstí bylo předlážděno, na středových plochách a komunikacích byla použita původní žulová kostka, široké chodníky jsou provedeny z místní řezané velkoformátové žulové dlažby. Náměstí je v celé ploše bezbariérové. Okolo mariánského sloupu byly vysázeny lípy, po obvodu hloly; je vidět mariánský sloup i na fasády protějších domů.

In 2004 we participated in an invited competition for a design of historical core rehabilitation of the town of Havlíčkův Brod, which we succeeded in.

The first item was the main Brod square, which not surprisingly is named Havlíčkovo.

It had been greatly neglected and we quickly came to a decision regarding the principle of transportation, reducing the amount of parking spaces and the principle of the design of greenery. The only exception was relatively small grassy surface around the Marian Column surrounded by a hedge, which primarily served as a huge rubbish bin. The local decorative association stood up for its defence and preservation. This led to intense emotional debate, with rational argument completely lacking. Thanks to the courage of the town council at the time, our original design was finally realized.

The entire square was repaved, with the original granite stones used in the central surfaces and paths and with the wide pavements supplied with locally cut large-format granite paving stones. The square is barrier-free over the entire surface. Linden trees were planted around the Marian Column and hawthorn around its circumference. The Marian Column can also be seen on the facades of the opposite buildings.

